

Между центъра и периферията

Как и кога литературното поле на НРБ излъчва истински големите поети от маргиналията на живота, а и кои остават в периферията като признати и непризнати „местни гении“

Михаил Неделчев

*и нашата мъка ненаписана
сама в пространството ще скита*
Никола Вапцаров

Добре знаем, че при литературното утвърждаване няма абсолютна справедливост. Ние, професионалните критици и литературни историци непрекъснато държим в съзнанието си една или друга писателска персона, към която по силата на случайните обстоятелства или на съзнателния избор изпитваме силно пристрастие, за която страдаме от липсата на съответна на таланта и на степента на творческо осъществяване (според нас) утвърдена в колективното съзнание представа за съответна писателска значимост. Опитваме се, според силите си, да поправим тази несправедливост и най-често не успяваме. Литературното поле е пълно с погубени и забравени таланти, с неуспели да се покажат истински в пълната си значимост несбъднали се автори. Същинската литературна история трябва да ги има предвид, да знае за тяхното тъжно или направо трагическо невявяване, за потенциалното им и несбъднало се присъствие. Така тази история става истински, същински плуралистична. Така в нея се чуват тук или там из полетата на маргиналията и на периферията като далечни стонове гласно или приглушено произнесени поетически слова, долавят се откъслечни любовни послания или изразите на случайно долетели до нас силни и ядни политически стихотворни апофегми.

Ще говоря в този текст само за поезията, за несправедливостите или за трудното реализиране на поетическите таланти. Ще тъгувам за изчезналите в подмолите на живота, за безвременно отишлите си – преди да успеят да изрекат пълноценно единствено *своите си думи*. Ще свидетелствам за безобразните усилия на властта да запуши устата на несъгласните и непокорните, за спонтанния и негласен сговор на **йесмените** от всички видове срещу изявите, срещу жестовете, срещу съкровено изричаното от талантливия. Но ще разкажа накратко и за триумфа на истински **големите поети** от късната социалистическа епоха, които нищо не се оказа в състояние да укрие – въпреки положените всевъзможни усилия за смиряване, прийоми на принуда, форми на укриване и други „меки“ насилия.

Но преди това ще се върна за момент в началото на ХХ век с поплак за неслучилото се и до ден днешен литературноисторическо утвърждаване на големия поет **Вен. Тун**. (бургазлията Вен-ко, Стефан Тун-теров). Оказа се, че каквото и да направим – издаване на книги, писане отново и отново на студии и есета, говорене

пред различни аудитории и в медиите, не можем да овъзмездим неосъщественото поради безвременната му и трагична смърт дебютиране с книга. Оказа се, че няма земна сила, която да накара съвременната колегиална литературоведска общност да направи усилието просто да прочете дори публикуваното в знаменитата класическа „**Българска антология. Нашата поезия от Вазова насам**“ (1910) на Дебелянов и Подвързачов, истински да чуят поне стиховете „Снегът се сипе кротко и без шум, / Снегът се сипе като цвят от вишни“, „Молете се за нас на всички вери...“, „Душата ми е монахиня бледна, / Обречена да чезне в самота“... И един случай вече някъде от 1984 година. Помагах в Поморие на членовете на журито – покойната проф. Елка Константинова и на поета Недялко Йорданов, за отсяването и журирането на една голяма купчина стихотворни творби от поетическия конкурс на името на великия ни трагически поет Пейо Яворов. Някои от текстовете си четяхме на глас. Изведнъж сред цялото това множество от фалшиво-патетично най-често звучащи строфи на знайни и незнайни поети и стихотворци прозвучаха меланхоличните, но и категорични като послание строфи на непознат и за трима ни автор. Простичкото стихотворение започваше така:

*Щурец пътува в автобуса.
Души го прахолякът сив.
Не сти, не пее, не закусва.
И чудно как е още жив.*

Стихотворението на никому неизвестния Минчо Куприянов получи първа награда и никога няма да забравя бурните аплаузи на публиката в Лятното кино при Яворовите скали и изуменото мълчание на наредилите се на първите редове местни управляващи големци и на гостуващите „мастити“ стихотворци. А публиката пожела още едно стихотворение и Минчо Куприянов прочете нещо още по-силно: новото стихотворение беше реплика на известно стихотворение на Петър Анастасов с мотива „с народа сме, но той гали е с нас“ и беше нито повече, нито по-малко едно директно обвинение в бездушие към митологично мисления тогава „народ“. Оказа се, че Минчо Куприянов е учител по математика някъде из габровските колиби. В годините той издаде поетически книги, но изявата му в Поморие бе вероятно неговият звезден миг. Тук, при тези внезапни явявания на истински поети

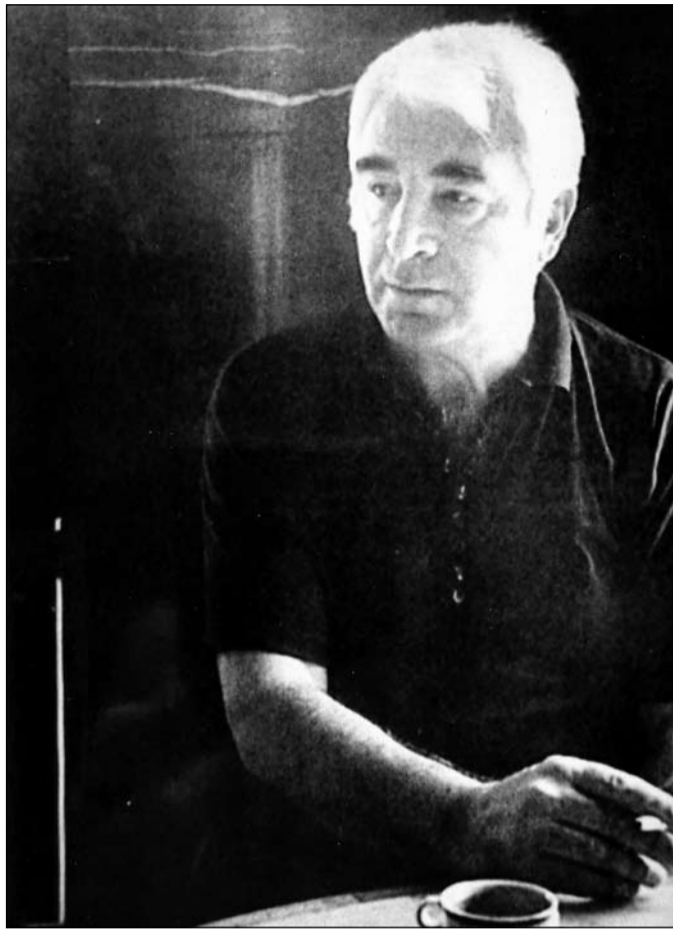
на стр. 12

Между центъра и периферията

от стр. 9

„отникъде“, ще направя едно оразличаване между „периферия“ и „маргиналия“. Техните съдържания частично се припокриват. За усложненото от соцреалистическите принуди и доминирано от „задължителната“ рангова йерархичност на Съюза на българските писатели в литературното поле на НРБ и двете понятия имат и пряко отношение към властта. Така например „периферия“ може да има и двойствен, не само негативен оттенък; може да означава например и щастлива крайморска отдалеченост в свободата, както бе с литературния Бургас на Христо Фотев – Недялко Йорданов. Но може да си „периферен“ автор в самия център, в столицата, ако не си включен дори в долните етажи на ранговостта, но и ако не си „приобщен“ към идеологията или си се самоотстригнал по някакъв начин – по естествена психологическа нагласа или направо опозиционно в някаква степен. А комунистическата власт мислеше за всички нас – които не бяхме представени в „институцията“ – като за „маргиналии“; ние бяхме просто *литературен плебс*. Въпросът бе, че макар да нямахме почти никакъв статут, ние непрекъснато създавахме напрежения за властниците, принуждавахме ги да ни държат в ползрението си, да ни коментират и да се опитват да ни „наставяват“. Т.е., така нас ни „имаше“. Особено драматични бяха обаче разнотипните явления на **тримата истински големи поети от късната комунистическа епоха: Николай Кънчев, Константин Павлов, Биньо Иванов**. И тримата бяха дошли от дълбоката провинция. Първите двама първоначално бяха частично „приобщени“ – едва ли не сложени на „опашката“ на Априлци; Константин Павлов бе някак дори едва ли не в „ядрото“, а Николай Кънчев „даваше надежди“. Но с вторите им поетически книги – „**Стихове**“ (1965) и „**Колкото синапено зърно**“ (1968) – настъпи рязкото разграничаване/отграничаване. След истинска хулителна идеологическа критическа кампания, за дълги години им бе отнето правото да публикуват книги с поезия. Но за нас, от *опозиционния литературен плебс*, именно това ги превърна в **централни** литературни фигури; „маргиналията“ ставаше истинския „център“. Тази констелация укрепна с присъединяването и на третия голям алтернативен поет – на Биньо Иванов, вече наистина внезапно и късно изникнал от „провинцията“, от Кюстендил.

И тримата **големи поети** имат своите оригинални, нетрадиционни, „необразцови“ биографии – реални, и условно-литературни. **Николай Кънчев** беше „бяла врана“, както се бе самоопределил в едно свое стихотворение; започва в две последователни години българска филология, но не се явява на нито един изпит; не участва в литературни „кръжоци“; пишеше наведнъж по цели цикли и книги своята „сложна“ философска поезия; ежедневието му бе трудно-драматично: тъй като нямаше „софийско жителство“ си бе направил адресна регистрация в близкия Петърч; придружавал съм го през тези дванадесет години при трагическото ритуално презаписване на ръкописа му в изд. „Български писател“ да „му пази рег“; научи сам френски, английски и руски език, превежда и от грузински, събра огромна библиотека със стихотворни книги на всевъзможни езици, грижеше се непрекъснато за преводите на книгите си в чужбина – въпреки че не беше в списъка на официално „препоръчаните“ автори; беше строг и присмехулен, качваше и свалеше приятелите си (ако с нещо се провалят пред него) от самолета, който трябваше „да го закара“ в Стокхолм за получаването на Нобеловата награда; съпругата му Федя Филкова разказваше драматичната история, когато по техния прозорец се е стреляло – неznайно откъде – с истински куршуми; докача след 1989 г. своя триумф. **Константин Павлов** беше истинска заплаха за добропорядъчните соцреалисти в писателското кафене – никога не се знаеше каква „реплика през масата“ ще ти залепи и която след това ще те преследва до гроб из софийските кръчми; написвахме отново и отново неговите две тънички книжки, защото непрекъснато ни ги крадяха; знаехме наизуст неговата гротескова лирика, неговите *капричи*, неговата поема „Петима старци“ и разбира се – неговите пространни убийствени с политическия си прицел стихотворения „Прекрасното в поезията или Жертва на декоративните рибки“, „Нафталин“, „Алхимици“, „Интервю в утробата на кита“; бяха го изтласкали в полето на сценарното изкуство, бе назначен някъде в киното, за да се отърват от него; направихме полузаконно две негови чествания – в покрайнините на Перник и в Пловдив, на една

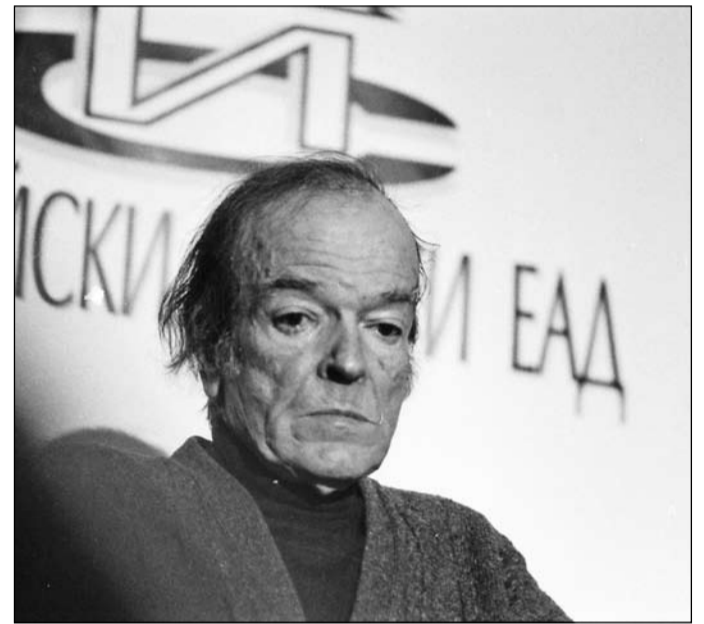
Николай Кънчев

от последните преддесетоноемврийски *Аполонии* диктувахме на отговарящото ченге какво трябва да напише за това неразбираемо „нещо“, което беше чул, та да бъде то подходящо за ухото на шефа му; веднага след 1989 г. се образува истинска гвардия от негови верни нови млади поети последователи. А **Биньо Иванов** бе истинско „природно бедствие“ при неговите зачестили нашествия в София, след като се бяхме запознали с него и го бяхме припознали като истински **голям поет**; пристигаеше от своя Кюстендил и не признаваше каквито и да са наши ангажименти, трябваше да сме плътно с него през двете-трите деценолетия на гастролта му, когато единствената му храна бе течно-алкохолната; беше в някакъв завод отговорник за ТРЗ, но това му даде възможност да стане едно ново, поредно възплавление на синдрома на *огняроинтелигента* (след Вапцаров и Пеню Пенев); знаехме за голямата омраза към него и към Катя Йосифова на местните соцгаулайтери в културата и литературата Крум Немирников и Христо Осоговски, но имаше и цяла своя кюстендилско-дупнишка школа от последователи и имитатори; вадеше от джоба на сакото си омачканите ръкописи на гениалните си сюрреалистически стихотворения едно след друго – „Пяна“, „Рилска река“, „Лято“, „Песен на зидарите от Риека“ и антологичното му „До другата трева“, дойдоха след това стихийните изблици „Утрин и после“ и „Пеещо същество“; оставяше ни тези ръкописи, запазвахме ги свято; преживях тежко непоместването на моя кратък апологетичен отзив при излизането най-после на дебютната му стихосбирка „До другата трева“, текст, който трябваше да бъде публикуван във в. „Пулс“ под рубриката „Две мнения за една книга“, но накрая излезе само глупаво-негативната статия на Симеон Хаджикосев; заведох литературоведи на импровизирано юбилейно честване на Биньо Иванов в Кюстендил и колегите Александър Късов и Димитър Камбуров бяха изумени от разгърнатия се всеошчен декадентски разгул; Биньо Иванов разруши накрая своето собствено „сечиво“ – поетическия си език, саморазруши и тялото си.

Тримата **големи поети** знаеха един за друг, наблюдаваха се ревностно-любовно, бяха всъщност наистина една свръхважна „тройка“; заедно с нас, литераторите, които ги обичахме и почитахме, бяхме една неразрушима социокултурна общност. Макар битието ни да беше някак „маргинално“, ние наистина се преживявахме като същинския литературен „център“. Смесвахме се с „нормалните“ и „признати“ в Съюза истински писатели (те не бяха толкова малко), общувахме с по-мекко или по-хард опозиционно настроените, живеехме един подмолен литературен живот все пак „извън системата“. Стълкновенията с дебнещата ни Държавна сигурност бяха неизбежни, но все пак и ние вече бяхме „недосегаеми“ като принадлежащи – макар и в „периферията ѝ“ – на същата тази „система“. Почитахме осъществените извън „нормите“ писатели: **Тъмния принц на поезията Иван Пейчев** и неговия по-млад събрат **Светлия принц Христо Фотев**, явилото се в Бургас като продължение на

Константин Павлов, 1984 г.

Христо Фотев. Снимки Георги Панамски

принцовата генеалогия **слънчево момиче на поезията Петя Дубарова**; гледахме с респект оттеглящите се през десетилетията в някакви форми на доброволни самоизолации Константин Константинов, Владимир Василев, Иван Мешков, Асен Христофоров и още редица груги; ценяхме духовния подвиг на превелия целия Имануил Кант проф. Цеко Торбов, когото се бяха опитали да маргинализират в университетата, отнемайки му лекциите по история на философията и оставяйки му само преподаването на немски език за философи; възхищавахме се от стоицизма на претърпелите мъчения и страдания в социалистическите лагери и затвори и след това „възкръснали“ като големия белетрист Йордан Вълчев (когото в СБП се бяха опитали да маргинализират, „удостоявайки“ го с великата длъжност „разпространител на списание „Славейче“ – а той вече бе издал новата си гениална книга с разкази „Родихме се змейове“) и пианиста – философ и музикален теоретик Трифон Силяновски (когато разбрали, че е някакъв си пианист, надзирателите в лагера бяха чурили пръстите му един по един – но той продължаваше въпреки всичко да свири след „завръщането“ си прекрасно камерна музика с изкривените си пръсти); утвърждаваха се – макар и трудно – новите поети на стоическата нормалност, които стояха опозитивно спрямо шумните „априлци“ – това бяха уж „тихите“ поети от Иван Цанев и Екатерина Йосифова до Борис Христов и Иван Методиев; имаше като литературоведи своя учител в лицето на проф. Никола Георгиев; получавахме импулсите си в опозиционерстването ни от алтернативно осъществяващите се театър, живопис, музика, кино. Въобще животът ни в културата бе много по-сложен, многообразен и многопосочен, с много по-драматични съотнасяния на „периферия“ и „център“, отколкото си го представяха комунистическите идеолози...

А през цялото това време на късните десетилетия от комунистическия режим научавахме като в някаква далечна легенда за явяването тук-там из България на някакъв **местен гений**. Често това се оказваше просто наистина фалшив мит. Но имаше и случаи, когато този новоявил се поет създаваше около себе си своя си харизматическа общност, налагаше се със значими текстове, ставаше водач на местната писателска група – без да се стреми непременно да се налага и в „центъра“, в Столицата. Видях всичко това преди няколко години в град Добрич, където регионалният мит за поета Йордан Кръчмаров

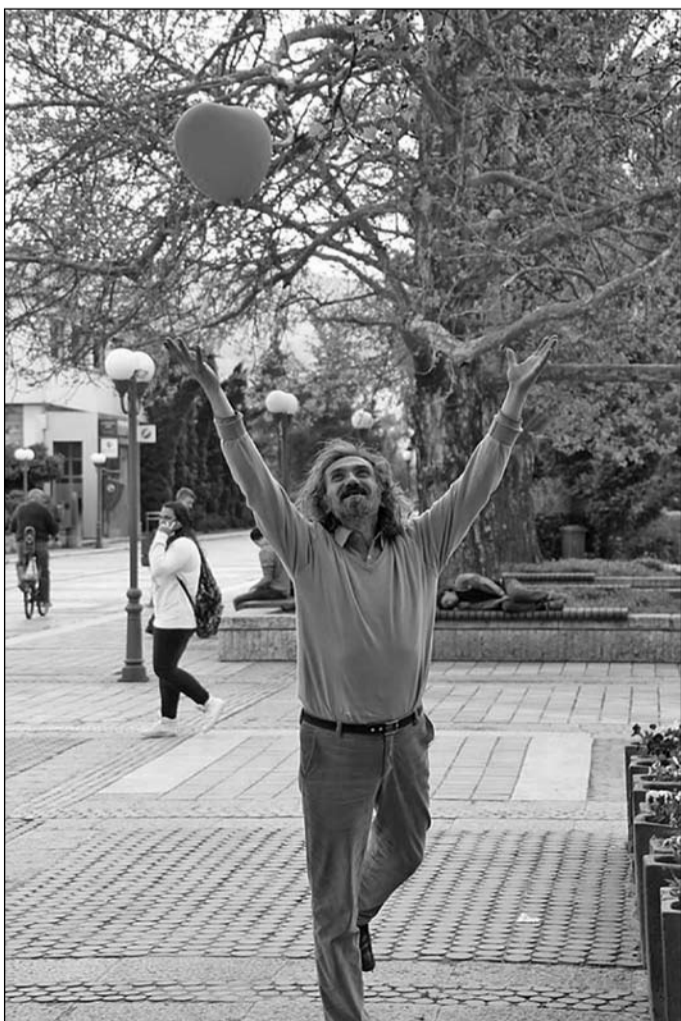
продължаваше да работи дори и дълго след смъртта му преди повече от двадесетина години, където поетесата Камелия Кондова бе поела лидерската роля като носителка на култа към Кръчмаров, където се пееше от всички присъстващи бохемски песни по неговите текстове. Тези литератори изживяваха своя култ така автентично и мощно, те бяха в своя си „център“, че очевидно никакъв друг не им трябваше. Едно силно свидетелство за продължаващия живот на този местен култ е осъществяването през 2018 г. от Художествена галерия – Добрич акция за създаване на графически творби по стихове на Йордан Кръчмаров; в проявата участват не само провинциални художници, но такива като големия живописец Андрей Даниел и не по-малко значимия скулптор Ангел Станев. Един акт на уважение на творци от „центъра“ към провинциалния бар!

Уникален в практиките на българската литературна публичност е проученият и представен пред гнешните любители от проф. Пламен Дойнов случай с естествения лидер на русенските поети от 60-те години Веселин Тачев – останал задълго само като местен, периферен, регионален, полуизвестен, сякаш маргинален. В издателската бележка на съвременното представяне от 2016 г. се казва: „Изданието представя смятаната до скоро за изгубена самиздатска книга на Веселин Тачев (1941-1991) „40 капки черна кръв“, изработена в машинопис през 1963 г. Чрез нея се откроява едно от най-физиономичните присъствия сред младата поезия от 60-е години на ХХ век. Книга на 22 годишен поет, която се родее с търсенията от тази епоха на Константин Павлов и Николай Кънчев и свързва българското преоткриване на свободния стих с текстовите практики на европейския модернизъм. Един от най-убедителните лирически поетични в епохата на Народна република България.“ За съжаление, и това постижение също остава задълго пределно укрито. Иван Цанев свидетелства така за несекващото с годините младежко лидерско въздействие на личността на Веселин Тачев със знаменития мотив „По-малко говори, по-малко говори / и ако можеш истината само!“ от известното си стихотворение „Между два разговора с Веселин Тачев“. В своя Благоевград върлува задълго поетически и политически местната легенда **Валери Копралев**, издал през 1982 г. своята сбирка „Прощален сняг“. В Банско прави като дебел книги своите обемни поетически опуси на местния специфичен банскалийски диалект **Константин (бай Коце) Икономов** – представител на един от най-видните местни родове. В сбирката „Мурови стрелба“ с тези диалектни творби четем например следния стих: „Змей любя мамо, змей къе си зема“. Но Икономов пише и отлични тематично и жанрово обединени сонети; например така завършва номер 227 от юли – „Високосна година“: „Зениците облъчват ни отвсякъде,/ наред с любов и с мъдрост неочаквана“ (става дума за излъчването на иконите в храма). Във Велико Търново разиграва с блясък своите невероятни версификаторски умения Радко Радков, като този талант и на гениален импровизатор му носи истинска регионална слава; той достига при своите

сонети до истинско стихотворско фокусничество. Бохемства с десетилетия из Велико Търново и Габрово и издават десетки книги Янислав Янков, който има високо самочувствие като творец. За своето „бохемство“ той казва: „Някои мислят, че бохемите са заклетни пияници. Нека си мислят. За да бъдеш връял в казана на тази философия, трябва да носиш в главата си поне една щипка интелигентност, да си минал пеша в литературата, да си целувал тайно Мона Лиза и да виждаш какво си голямо магаре пред буталка с отлежал мабруд, въпреки че те е родила жена“. Макар вече да отмина предела на осемдесетата си годишнина, на този поет предстои да защитава и занаят на своя творческа програма. Сред българските художници, които пишат и поезия, ще открием един скромнен и почти неизвестен автор от град Гоце Делчев (стария Неврокоп) – Николай Маринов, с ето тази стихосбирка: „Картини от един живот“ (2012), която събира във фокус провинциални и чужбински семейни и приятелски спомени от детство, младост, зрялост. Особен феномен на тази „периферна“ публичност бе двойственото присъствие на значими поети – чрез националната им известност, и чрез създаването на някакъв регионален култ или обръщението към една местна специфична по-камерна интелигентска аудитория. Най-значим в това отношение бе случаят с могъщото въздействие на литературната личност на Христо Фотев. Наред с широката си общобългарска популярност, той бе пресъздаден като някаква социокултурна вселена своя крайморски Бургас (“Единствено в бургаското пристанище / живота ме излъчва с възхищение!“ и „Този влак за Бургас е тъй бавен, / аз сънувам гъждовния плаж“ – бе написал Поетът; често се задава въпросът: „Фотев ли измисли Бургас, или Бургас роди поета Фотев?“). В Града всички знаеха за телесното и духовното присъствие на своя поет. Недялко Йорданов щастливо подхрани този мит със записаните декадентски песни на Фотев и особено със своя режисьорски експеримент от 1977 г. – показването на бургаслии на станалия култов спектакъл с поезията му. А стихийната мода по Христо Фотев, безбройните подражания, предизвикаха и съпротивата срещу тази сякаш общоградска обсебеност – така нареченото от поетите Росен Друмев и Иван Сухиванов „**фомкане**“. Подобно двойствено излъчване имаше и пловдивската поезия за Стария град на Иван Теофилов, събрана в сбирките му „Амфитеатър“ (1976 г.) и „Град върху граве“ (1976 г.). Тя бе сякаш специално интимно обръната към камерната аудитория на пловдивските художници, както и към артистите от местния театър. Един следващ пловдивски поет – Веселин Сарчев – наградил това интелигентско поведение със своя митотворчески текст за художници и литератори „Дворът“ (останал незавършен). Развиваше в поезията и в есеистиката си своя чисто интелигентски елитарен и направо езотеричен мит за „открадната икона“ поетът и преводач Драгомир Петров, като този мит имаше и своите регионални созополски и родопчански измерения. Пак така работи – и като национална известност, и като местен култ в Димитровград фигурата на „поета с ватенката“, на Пеню Пенев. Атанас Капралов му посвети стихотворението си „Дамгосан“, но самото това посвещение даде основание на критика Йордан Нанчев по повод на тази открито се местна генеалогия (отново една разиграваща се драма по „периферията“!), да определи самия Капралов като „дамгосаният нежен скитник на съвременната българска поезия“. Стихосбирката му „Нежен скитник“ е една „арестувана“ книга, излязла вместо през 1987 г., чак в свободната вече 1990 г., и за това временно цензуриране издателство „Христо Г. Данов“ трябвало „да се извини“ на своя патрон (според присмехулника Георги Гълъв), книга, с която по думите на поетическата сестра от Димитровград Иванка (Ваня) Ангелова, си присвоява призиването на „говорител на поколението“, възможността той да стане „един нежен рицар на фона на безвремето“. Наистина трогателно е самочувствието на всичките тези провинциални автори, стремежите им да застанат направо в „центъра“ на литературното поле! Имам и личен опит в общуването с такива „полумаргинални“, но истински като концентрация на духовни енергии писателски общности. Така някъде през 70-те години, след покана от ръководителя на клуба „Димчо Дебелянов“ в град Самоков Христо Дедюв, бях канен в продължение на повече от година за обсъждания веднъж месечно на творби на членовете на Клуба. В съзнанието ми се откриха поетите Хрим Христовски и Христо Гемеджиев, с когото се и сприятелих. Но още по-значимо бе участието ми в делата на работническия литературен клуб „Пеню Пенев“. Внезапно ми въвличане в работата му като негов художествен ръководител за повече от две години бе истинска голяма сага, едно социално приключение, което изисква специален подробен мемоарен разказ. Сега обаче искам само да

свидетелствам, че тук поетите Иван Магарски, Михаил Кендеров и Янко Резовски биха били при други биографически случвания с творчеството си и със самите си литературни персони представителни литературни фигури навсякъде – и в „център“, и в „периферия“. В съдбата на Клуба обаче се намесиха политическите районни фактори и след продължителни усилия успяха да смирят автентичната работническа опозиционност. Не мога да забравя обаче реплика на секретаря на СБП Матей Шонкин: „Мишо, защо се занимаваш с тези графомани?“ – На което аз отвърнах, посочвайки, че те съвсем „не са графомани“: „Нали настоявате ние, гнилите интелигенти, да се свържем с работническата класа! Е!“ При моите непрестанни обиколки из страната (бяха ме определили така: „Пътуващи проповедници разнасят из България враждебни на нашата идеология идеи!“) ми се е случвало и другаде да попадам на прекрасни, но наистина маргинализирани писатели. Във Варна ми се бе мярнал и след това някак бързо „изчезнал“ например поетът Нино Бемберски, който така и не успя да представи в самостоятелна книга своята толкова силна поезия, където четем и такива редове: „Напред-назад часовникът припряно крачи. / Какво че да се спре го моли погледът!“ Той бе представен някъде из мрежата в колективната публикация „Варна – градът на мъртвите поети“. Литераторът Йово Неделчев смята, че Нино Бемберски е (може би неслучил се) „**българският Уолт Уитман**“. Един последен значим литературен пример от „периферията“ може да бъде университетският великотърновско-русенски мит за големия „местен гений“ от Троян Ивайло Иванов. Видяхме по време на проведението преди две години във Великотърновския университет кои и какви са „служителите“ – възпитаниците на ВТУ, на неговия култ – най-вече две колеги литературоведки (доц. Мая Ангелова и доц. Гергина Кръстева) и един божи служител (Николай Петков), преизпълнихме се с почит за тази тяхна и на други литератори вяроност към култа; не ни убедиха напълно на основателността на литературноисторическата значимост на всички книги на Ивайло Иванов, но се уверихме, че тук неговата харизма с общността му е „склочена“ трайно. Тя е изразена и някъде в София, в „центъра“ на литературното поле. Например за книгата му „Песен за бащите на прехода“ Марин Бодаков пише във в. „Култура“: „Книгата на укрития в Троян автор представява феноменална интертекстуална мрежа, в която българската литература на всички времена още е цялата, все още всички се четем любопитно един друг, все още го има „Ангел Кънчев“ 5. И мрежата от цитати съдържа любовни шеги и политическо отчаяние, подмятания и слабо прикрити усет за превъзходство над другия.“ В този безспорно много талантлив и така без време отишъл си автор очевидно има безмерна енергия, но има и някаква прекаленост в желанието да се каже „всичко“ изведнъж, в несдържаната вътрешна необходимост да се вземе думата по „всеки въпрос“. А това наистина стои маргинално и някак провинциално. Книгите му трябва внимателно да се „изтръска“, необходимо е да се „освободят“ от баласта, следва последователите му за момент да тушират апологетическата си обзетост (не знам доколко това е възможно) и да „отсеят“ стойностното и завършеното. Нека за финал кажем следното: една от скритите/укрити/прикрити от властта динамики в същинското литературно поле от времената на застойния „комунизъм“ бе този невъзможен за контролиране постоянен преход от „периферия“ към център и обратно – прибирането на талантливо люде в провинциалното „безвремие“, където обаче творческата сила на някои от тях просто пресъхваше. Но се случваше и поемането за някакъв определен период от доскоро неразпознати регионални лидери да взема дори функциите на временен център. И това бе най-красивото!

София, 3 май 2024 г.

Ивайло Иванов